Vita.

Liceat mihi per illustrissimum philosophorum ordinem paucis verbis curriculum vitae meae exponere. _

B. Rolandus Eötvös in Hungaria Budae natus, filius est B. Josephi Eötvös, qui Pestini munere summi rerum ecclesiasticarum atque scholasticarum praefecti fungitur. _ Primis aetatis suae annis per domesticum docebatur praeceptorem prima elementa. _ Deinde gymnasium Pestiense Pyaristum frequentabat et, postquam ibi studiorum, quae in gymnasiis tractari solent, cursum peregit maturitatisque testimonium tentamine facto accepit in Pestiensem universitatem transiit, ut juris prudentiae incumberet studio. _

Quum autem jam gymnasio magnam ex physicae atque chemiae studio laetitiam percepisset, secutus est, postquam duos in juris prudentiae studium consumsisset [*sic*] annos, desiderium, quod semper habuerat et ad physicae atque chemiae studium se transtulit. _ Quam ob rem Pestino excessit atque magna Heidelbergensium professorum fama ductus semestri primo anni millesimi octingentesimi sexagesimi septimi Heidelbergam venit. _ Ibi moratus est per

semestria tria opportunissimamque occasionem habuit lectiones clarissimorum atque doctissimorum professorum: Bunsen, Kirchhoff, Helmholtz, Hesse frequentare. _

Semestri secundo anni 1869 Heidelbergam reliquit, ut aliam quoque academiam cognosceret. _ Ita venit Koenigsbergam et studia sua in mathematica et physica continuavit. _ Lectiones ibi frequentabat, quarum excellentissimas eas fuisse profitetur clarissimorum illorum professorum Neumanni atque Richelot. _ Non autem [fieri] potuit, quin jam uno semestri peracto reverteretur Heidelbergam eo modo pulchrum studiorum academiae finem se esse facturum ratus. _ Quas autem lectiones frequentaverit et in physica, et in chemia atque mathematica, si per ordinem illustrissimum philosophorum licet jam extremum curriculi vitae meae exponetur. _

Intermissis illis, quas in Pestiense academia ex juris prudientiae studio frequentabat, lectionibus, primum lectiones semestri primo anni 1867/68 frequentatae enumerantur: _

1) De chemia experimentali atque exercitationes in laboratorio apud Prof. Bunsen

2) De eventibus generalibus doctrinae
de rerum natura apud Prof Helmholtz
3) De physica experimentali apud Pf. Kirchhoff
4) De introitu in analysim infinitesimalem,
et 5) De mechnica [*sic*] analytica
et 6) Exercitationes analyticae geometriae
apud Prof. Hesse

Sequuntur lectiones, quas secundo anni
1868 semestri frequentavit. _

1) Exercitationes in laboratorio chemico
apud Prof. Bunsen
2) Exercitationes in laboratorio physicali,
et 3) De Theoria naturae elasticae corporum
firmorum apud Prof. Kirchhoff
4) De rationibus differentialibus,
5) De geometria analytica in plano apud
Prof. Hesse.
6) De geologia apud Prof. Leonhard
7) De theoria serierum Fourieri apud
Dr. Weber. _

Lectiones primi semestris anni 1868/69:

1) De physiologia organorum sensuum
apud Prof. Helmholtz.
2) De eventibus de doctrina rerum
natura apud Prof. Helmholtz. _
3) De physica theoretica apud Prof. Kirchhoff
4) De theoria electricitatis apud Pf. Kirchhoff.
5) De geometria analytica spatii,
6) De rationibus integralibus,

7) Exercitationes in geometria analytica
apud Prof. Du Bois Reymond. _

In academia Koenigsbergensi has audi-
vit lectiones:

1) De optica,
2) De electis ex physica capitibus,
3) Seminarium apud Prof. Neumann. _
4) De mechanica analytica,
5) Seminarium mathematicum apud
Prof. Richelot. _

Denique Heidelbergae reversus lectiones
frequentavit:

1) De eventibus doctrinae de rerum na-
tura apud Prof. Helmholtz.
2) De lege virium conservandarum
apud Prof. Helmholtz.
3) Exercitationes in laboratorio che-
mico apud Prof. Bunsen.
4) De chemia theoretica apud Dr.
Horstmann. _

Ordinis illustrissimi
philosophorum
studiosissimus

B. Rolandus Eötvös

Heidelbergae, die XXX Junii, MDCCCLXX

Életrajz[*]

Engedjék meg, hogy életrajzomat a tekintetes bölcsészettudományi kar színe előtt néhány szóban kifejtsem.

Báró Eötvös Loránd született Budán, Magyarországon, fiaként báró Eötvös Józsefnek, aki Pesten az egyházi és oktatási ügyek legfőbb felügyelőjeként tevékenykedik ma. Az alapismereteket élete első éveiben házitanító segítségével sajátította el. Ezt követően a pesti piarista gimnáziumba járt, ahol a szokásos gimnáziumi követelményeket teljesítve érettségét igazoló vizsgán bizonyítványt szerzett, majd a pesti egyetemre kerülve jogtudományi tanulmányokba kezdjen.

Minthogy azonban már a gimnáziumban nagy örömet lelt a fizika és a kémia tanulmányozásában, két év után jogi tanulmányait befejezte, s régen dédelgetett vágyának megfelelően fizikai és kémiai stúdiumokba fogott. Ezért Pestet elhagyta és a heidelbergi professzorok nagy hírnevétől vezettetve az 1867. év első szemeszterében Heidelbergbe ment. Itt három szemesztert időzve lehetősége nyílt igen nagy hírű és tudású professzorok – Bunsen,[1] Kirchhoff,[2] Helmholtz,[3] Hesse[4] – óráit látogatni.

Az 1869. év második szemeszterére elhagyta Heidelberget, hogy egy újabb felsőfokú tanintézményt ismerjen meg. Így Königsbergbe ment, ahol tovább folytatta matematikai és fizikai tanulmányait. A látogatott órák közül azokat találta a legkitűnőbbeknek, amelyeket a híres prof. Neumann[5] és prof. Richelot[6] tartott. Ám már egy szemeszter után kénytelen volt[7] visszatérni Heidelbergbe, úgy vélve, hogy a felsőfokú tanulmányokat ily módon szépen befejezheti. A tekintetes bölcsészettudományi kar engedelmével a látogatott fizikai, valamint kémiai és matematikai órák az életrajzom végén kerülnek bemutatásra.

A pesti egyetemen folytatott jogtudományi tanulmányokat itt mellőzve először az 1867/68. év első szemeszterében látogatott órák soroltatnak fel:

1) Kísérleti kémia és laboratóriumi gyakorlatok prof. Bunsennel
2) A természettudományok általános jelenségeinek elmélete prof. Helmholtz-cal
3) Kísérleti fizika prof. Kirchhoffal
4) Bevezetés az infinitezimális analízisbe,
5) elméleti mechanika, illetve
6) analitikus geometriai gyakorlatok prof. Hessével.

---

[*] A latin szöveget átírta és magyarra fordította :Tóth Gábor (MTA KIK Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye). A fordító köszönetet mond kollégáinak, Krähling Editnek és Szabó Ádámnak nyelvi javaslataikért, valamint Rónyai Lajosnak, Sólyom Jenőnek és Szarka Lászlónak, az MTA rendes tagjainak a matematikai és fizikai részekhez fűzött szakmai észrevételeikért.

[1] Robert Wilhelm Bunsen (1811–1899)

[2] Gustav Robert Kirchhoff (1824–1887)

[3] Hermann Ludwig von Helmholtz (1821–1894)

[4] Otto Hesse (1811–1874)

[5] Franz Ernst Neumann (1798–1895)

[6] Friedrich Julius Richelot (1808–1875)

[7] A *non autem potuit, quin* kezdetű eredeti mondatból hiányzik a *fieri* szó (a fenti átírásban szögletes zárójelben pótolva). Köszönet Szabó Ádámnak az *emendatió*ért.

Következnek az 1868. év második szemeszterében látogatott órák:

1) Kémiai laboratóriumi gyakorlatok prof. Bunsennel
2) Fizikai laboratóriumi gyakorlatok és
3) a szilárd testek rugalmas tulajdonságainak elmélete prof. Kirchhoffal
4) Differenciálszámítás és
5) analitikus síkgeometria prof. Hessével
6) Geológia prof. Leonharddal[8]
7) A Fourier-sorok elmélete dr. Weberrel.[9]

Az 1868/69. év első szemeszterének órái:

1) Az érzékszervek fiziológiája prof. Heimholtz-cal
2) A természettudományos jelenségek elmélete prof. Helmholtz-cal
3) Elméleti fizika prof. Kirchhoffal
4) Elektromosságtan prof. Kirchoffal
5) Analitikus térgeometria,
6) integrálszámítás, illetve
7) gyakorlatok analitikus geometriából prof. Du Bois Reymonddal.[10]

A könisbergi egyetemen ezeket az órákat hallgatta:

1) Optika,
2) válogatott fejezetek a fizikából, illetve
3) szeminárium prof. Neumannal
4) Elméleti mechanika és
5) matematikai szeminárium prof. Richelot-val.

Végül Heidelbergbe való visszatérte után ezeket az órákat látogatta:

1) A természettudományos jelenségek elmélete prof. Helmholtz-cal
2) Az energiamegmaradás törvénye prof. Helmholtz-cal
3) Kémiai laboratóriumi gyakorlatok prof. Bunsennel
4) Elméleti kémia dr. Horstmannal[11]

A tekintetes bölcsészettudományi kar legkészségesebb [hallgatója]

Báró Eötvös Loránd

Heidelbergben, 1870. június 30.

---

8 Gustav von Leonhard (1816–1878)
9 Heinrich Martin Weber (1842–1913)
10 Emil du Bois-Reymond (1818–1896)
11 August Friedrich Horstmann (1842–1929)